

DUBNOVÁ MUZEJNÍ ABECEDA

Od počátku března jste mohli svými komentáři na facebookovém profilu Městského muzea a galerie Dačice vybrat určité písmeno a ovlivnit tím, jaké exponáty vám budou představeny v rámci nové rubriky Muzejní abeceda. Pro dubnové číslo byla vybrána písmena B, I, K a Z. Na mé osobě poté spočívá vybrat zajímavosti našeho deponitáře začínající na tyto písmena. Napište nám, jaká písmena máme použít v květnu.

B – buben vířivý (inv. č. 14.092)

Tento krásný plechový vířivý buben patří k původnímu muzejnímu inventáři. Takovýto buben je také lidově nazýván jako virbl, malý buben, rachťák, šroťák či rytmičák. Exponát z Městského muzea je vyroben z mosazného plechu. Že se jedná o buben vířivý, je patrné dle postranního úchyty pro strunění (pás strun, který se natáhne ze spodní strany bubnu), které lze utahovat či povolovat a tím ovlivnit výsledný zvuk nástroje. Na výšku má buben 19 cm, hrací plocha má průměr 33 cm. Obě blány nesou stopy ohraní. Původní hrací blána byla protržena, sešita a vyměněna se spodní blánou. Bohužel ani prohození blán nepomohlo k jejich zachování. Ke šroťáku se také dochovaly obě původní paličky o délce 40 cm. V porovnání s dnešními typy mají nadstandardně robustní úchyťovou část. Jedna z paliček byla zlomena a opětovně zpevněna plechovou objímkou.

K – Kratiknot (inv. č. 14.402)

Kratiknot, též znám jako štipec, byly speciálně upravené nůžky, které sloužily ke zkracování hořícího knotu u svíček či petrolejových lamp. Pro tento účel byly vybaveny krabičkou na čepeli, do které se zachytával odstřižený kus knotu. Ze spodní strany byly opatřeny třemi nožkami, aby čepel, která byla od sazí, neušpinila místo, na které byly pokládány. Tyto nůžky patřily k běžnému vybavení domácností, kde se svítilo svíčkou či petrolejkou. Tehdejší knoty totiž samy neodhořívaly a delší knot měl za následek rychlejší úbytek vosku, popřípadě vyšší spotřebu oleje. S rozšířením knotů, které se současně s prodlužováním ohýbají a odhořívají, se kratiknoty v průběhu 19. století postupně vytrácí.

I – Ikaros (inv. č. G 1.590)

Barevnou litografii o rozměrech 48 x 38 cm z roku 1995 věnoval v roce 1999 do galerijní sbírky sám autor Bohumil Krátký z Telče. Abstraktní dílo v duchu surrealismu ztvárňuje z nebe padajícího Ikara s utrženým křídlem. Grafické listy Bohumila Krátkého tvoří nemalou část sbírky grafik MMaG Dačice.

Z – Zavyuční list (inv. č. 11.271)

Jak vypadal výuční list ke konci 19. století? Ve sbírkách MMaG je archivováno několik kusů. Tento list obdržel 3. prosince kovářský tovaryš Jakub Bláha z Horních Dubenek. Transkribovaný přepis:

Já níže podepsaný dosvědčuji tímto listem, že se Jakub Bláha v Horních Dubenkách rodilý, u mne řemeslu kovářskému po 2 roky a sice od 2. května 1888 do 30. listopadu 1890 učil. Jelikož se onen Jakub Bláha po celý tento čas svého učení věrně, pilně a počestně zachoval, sobě potřebných vědomostí v řemesle úplně osvojil a mou spokojenost vůbec sobě získal, prohlašuji ho tímto za schopného tovaryše řemesla kovářského. Na větší pravdy zabezpečení jest tento list za vyučenou vlastnoručními podpisy a pečeti opatřen a učeň shora uvedený do seznamu vyučenců zapsán pod číslem 102. V Horních Dubenkách dne 3. prosince 1890.

Zapojte se do výběru představovaných exponátů i vy. Po zveřejnění tohoto článku na FB profilu MMaG Dačice můžete do komentářů psát další písmena, která byste rádi viděli v dalším pokračování rubriky Muzejní abeceda. Jaká písmena vyberete příště?

Již užitá písmena: A, B, C, D, I, K, M, O, Z.

Martin Rychlík

